

ΠΟΛΥΔΩΡΟΥ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΦΥΛΛΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΑΦΙ
ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Και μήπως δέν έλεγε σωστά κείνος ό Σωκράτης ό παλιός, πώς, άν έσως εΐταν βολετό, άνεβαίνοντας στο πιο ψηλό της Πολιτείας μέρος, να φωνάζει: «άνθρωποι, που χάνεστε; σεις που παραφροντίζετε για την απόκτηση περιουσίας, και για τα παιδιά σας, που θα τους τάφισετε, τόσο λίγο νοιάζεστε;»

Σ' αυτά θα πρόσθετα πώς οι πατέρες τουτοι κάνουν πάνω-κάτω όμοια με κείνον, που φροντίζει για τα παπούτσια του και παραμελν τα ποδάρια του.

Και σέ τόσο βαθμό πολλοί πατέρες αγαπούν τό χρήμα και μισούν τα παιδιά τους, που για να μη πλερώνουν πιο πολύ μιστό, προτιμούν ανθρώπους δασκάλους όλοτελα άνάξιους, κυνηγώντας παιδείη, που για τη φτήνεια της φέρνει την άμάθεια. Γιαυτό και ό Άρίστιππος (*) έπιτυχημένα κι' έξυπνα πείραξε με λόγια τόν κοκορόμυαλο πατέρα. Γιατί, όταν τόν ρώτησε κάποιος, πόσο ήθελε μιστό, για να διδάξει τό παιδί του, —χιλίες δραχμές» εΐπε. Κι' όταν αυτός του άπάντησε: —«Για όνομα του Θεού, τόσα πολλά! Γώ θα μπορούσα με χιλίες δραχμές ένα μουλάρη ναγοράσω». «Έτσι σίγουρα τ' άπάντησε, δυό μουλάρια θάποκτήσεις, ένα αυτό που θάγοράσεις και τό γιό σου!»

Και γενικά εΐναι πολύ άστοχο να συνειθίζουμε τα παιδιά να δέχονται τη θροφή με τό δεξί τό χέρι, κι' όταν απλώσουν τό ζερβί να τα μαλώνουμε, μά να μη δείχνουμε λίγη φροντίδα για νακόουν λόγια ταιριασμένα.

Τό τί λοιπόν γίνεται με τους θαύμασιους αυτούς πατέρες, όταν κακοαναθρέψουν τα παιδιά τους, θα σάς τό πώ. Γιατί, όταν, μπαίνοντας αυτά στην άντρίκια ήλικία, περιφρονήσουν την ήθική και ταχτική ζωή και ριχτούν με λύσσα σε χτηνώδικες κι' άταχτες ήδονές, τότε τέλος πάντων όταν πια τίποτα δε φελν, μετανιώνουν, καταλυπημένοι για τάδικήματά τους, γιατί άδιαφόρησαν την παιδείη των παιδιών τους έγκληματικά.

Γιατί άλλα απ' αυτά παίρνουν μαζί τους κόλακες και παράσιτους ανθρώπους, ταπεινούς κι' ανασθεματισμένους, που χαλνούν και φθείρουν τη νεότητα, άλλα πάλι καταξοδεύονται σε φαγοπότια, κι' άλλα ρίχνονται σε ταχερά παιγνίδια και γλεντοκοπήματα. Άν όμως καταγίνοντα, με τη φιλοσοφία, έσως δε θα παραδίνονταν δουλικά σε τέτοια πράματα.

7.—Τό μόνο σταθερό αγαθό για την απόλαυση της άρετης και ευτυχίας είναι ή καλή ανατροφή και τα γράμματα.

Με συντομία λοιπόν εγώ λέω (κι' εύκολα θα

(*) Δάσκαλος του παλιού καιρού.

φανεΐ πώς λέγω πλιότερο χρησμούς, παρά όρμήνιες) πώς εΐναι και πρώτο και μέσο και ύστερνό άνάμεσα σ' αυτά, κύριο πράμα ή χρηστή άνατροφή και ή όρθή παιδείη και έπιμένω πώς αυτά φέρνουν και μ' αυτά αποχτομε την άρετη κι' εύδαιμονία. Τάλλα από τ' αγαθά μας κατάντησαν θραστά, μικρά κι' άνάξια.

Ή καλή καταγωγή (έξον από τα πλούτη και την ευγένεια) εΐναι ένα αγαθό καλό και προγονικό, τα πλούτη πάλι πολύτιμα μά απόκτημα της τύχης, έπειδή πολλές φορές από κείνους που τα έχουν τους τα παίρνει πίσω, και τα δίνει σε κείνους που δέν έχουν καμιά έλπίδα.

Κι' ακόμα τα πολλά πλούτη εΐναι σημάδι στα μάτια κείνων, που θέλουν να κυνηγούν τό χρήμα, δηλαδή τους φονιάδες, τους κλέφτες και τους συκοφάντες. Και τό πιο σπουδαίο, ότι απ' αυτά έχουν οι πιο πονηροί.

Κι' ακόμα ή δόξα εΐναι σεβαστό, μά πράμα άβέβαιο. Ή όμορφιά πάλι περιζήτητο, μά πρόσκαιρο. Ή γερωσύνη πάλι πολύτιμη, μά εύκολονίκητη από την άρρώστεια και τα γερατεία. Και γενικά άν κανένας περηφανεύεται για τη δύναμη του κορμιού του, άς μάθει πώς δε σκέφτεται όρθά. Γιατί ή δύναμη του ανθρώπου, πόσο απ' τη δύναμη των άλλων ζώων εΐναι, να ποΐμε του έλέφαντα, του ταύρου ή του λιονταριού;

Μόνο ή παιδεία στον άνθρωπο εΐναι άθάνατη κι' από Θεού. Και δυό απ' όλα εΐναι τα πιο κύρια στη φύση του ανθρώπου: ό νοΐς και τα γράμματα. Ο νοΐς εΐναι κατάλληλος να διευθύνει την παιδεία, αυτή πάλι ικανή να ύπηρετν τό νοΐ, γιατί εΐναι άδύνατο ή τύχη να την άφανίσει, ή συκοφαντία να την άφαιρέσει, ή άρρώστεια να την φθείρει και τα γερατεία να τη βλάψουν.

Γιατί μόνο τό μυαλό, όσο παλιώνει, τόσο καινούργιώνει, κι' ό καιρός, αφαιρώντας όλα τάλλα, προσθέτει σε τα γερατεία την έπιστήμη. Κι' ό πόλεμος, σε χείμαρρος, παίρνοντας μαζί του όλα και σέρνοντάς τα δώθε κείθε, μονάχα την παιδεία δε μπορεί να πάρει μαζί του. Και μου φαίνεται πώς ό Στίλπωνας από τα Μέγαρα έδωκε απόκριση αξιοθύμητη, όταν ό Δημήτριος ό πολιορκητής καταχτώντας την πολιτεία και κατεδαφίζοντας την, τότε ρώτησε μπας κι' εΐχε χάσει τίποτε; —«όχι άληθινά, άπάντησε, γιατί' ό πόλεμος δε μπορεί να πάρει για πλιάτσικο την άρετη».

Σύμφωνη δε και μ' αυτήν όμοια φαίνεται και ή απόκριση του Σωκράτη. Γιατί κι' αυτός, όταν τότε ρώτησε ό Γοργίας μήπως καλά θυμάται ποιά γνώμη εΐχε για τό μεγάλο βασίλειό κι' άν τότε θεωρεί εύτυχισμένο; —«Δέν ξαίρω, άποκρίθηκε, ποιά σχέση έχει με την άρετη και τα γράμματα». Γιατί κατά τη γνώμη του Σωκράτη ή εύδαιμονία βρίσκεται σ' αυτά κι' όχι σε τα καλά της τύχης.

(άκολουθεί)

ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΠΟΛΕΤΣΗ

ΒΡΑΔΥΝΑ ΦΩΤΑ

ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Μια μελωδία πικρίας και έρωτος

καί μισανθρωπίαν του, ήθελον εύρη περιποίησιν καί φιλοξενίαν, διά τας ὀλίγας ὥρας τῆς περαστικῆς ἐκεῖ διαμονῆς μου, ὅσον οὐδαμοῦ ἄλλου.

Εἶχα ὁδοιπορήσῃ καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν πρωΐαν, ὑπὸ καύσωνα πνιγρὸν — ἦσαν ἀρχαί τοῦ 'Ιουλίου — σκοπεύων ν' ἀναρρίχηθῶ μέχρι τοῦ ἔρημικοῦ ναύσκου, προτοῦ μὲ προλάβῃ ἡ μεσημβρία· ἀλλὰ καί ἐν περιπτώσει πιθανῆς βραδυπορίας καί ὑπερβολικοῦ καμάτου, ἠδυνάμην νὰ βασιζώμαι πάντοτε ἐπὶ τῆς φιλοξενίας καί τοῦ εὐπροσδέκτου τοῦ Καπετάν Φουρτούνα, τοῦ Λαμπῆ, μὲ τὸν ὁποῖον ἤμεθα ἀπὸ μακροῦ συνδεδεμένοι. Ὅσάκις οὗτος κατήρχετο εἰς τὴν Χώραν, δι' ἐπιτήδεια καί ἄλλας προμηθείας, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ μ' ἐπισκεφθῇ κατ' οἶκον, νὰ μοῦ ἀποτείνῃ τὸ φιλικὸν του χαίρει· τρίς ἢ τετράκις τοῦ ἔτους, ἤμην βέβαιος ὅτι θὰ τὸν συνήντων — ἰδίως περὶ τὰς ἀρχάς τοῦ ἔαρος (τὸν χειμῶνα ἔμενεν ὡς ἐγκάθειρτος εἰς ἄλλο, πλησιέστερον ἐρημητήριον), ὅποτε ἡ ἐπανερχομένη καλοκαίρια ἐπέτρεπε τὰς τοιοῦτου εἵδους πεζοπορίας.

Τελευταίαν φορὰν τὸν εἶχα ἰδῆ, μεταβαίνων πρὸς ἐπιτέλεισιν θρησκευτικοῦ τινος καθήκοντος, εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Σωτήρος. Ἦτο πάντοτε ἀκμαῖος καί εὐσταλής, ἂν καὶ ἀρκούντως προκεχωρηκυῖας ἡλικίας, καί ἔφερε πάντοτε τὸ ἰδιόρρυθμον ἐκεῖνο κάλυμμα, τὸν ἰδιότροπον ἐκεῖνον «κουκκον», μὲ τὸν ὁποῖον ἦτο γνωστός εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν. Ὅτε μὲ συνήντα, ἡ πρώτη του λέξις ἦτο: «Τί χαμπάρια, κουμπάρε; Πῶς τὰ βολεύει τώρα ὁ κόσμος, μὲ τὴν ἀκρίβεια πού μᾶς πλάκωσε;...» Ἐπειδὴ, διὰ τὸν Φουρτούνα, τὸν Λαμπῆν, ἡ ἀκρίβεια τοῦ βίου ἔβαινε κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ γλεντιοῦ καί τῶν διασκεδάσεων, — ἔστω καὶ ἂν ὁ ἴδιος, δὲν ἐξώδευε πεντάραν περιπλέον, ἢ διὰ τὰ ἀπολύτως ἀπαραίτητα. Ὡμίλει δὲ ὡς προσanéφερον, καθόσον, ἂν καὶ «πολλὸν ἄστυα οἶδε καὶ νόον ἔγνω», εἶχε μείνει ἐν πολλοῖς ἀγροῖκος καὶ ἀφέλῃς τὴν ἐκφράσιν.

Ἡμην βέβαιος, ὅθεν, ὅτι θὰ ἐτύγχανον ἐξαιρετικῆς περιποιήσεως παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, παρὰ τὰς διαρκεῖς μεμψιμοιρίας του, καὶ παρὰ τὴν ἀρκετὰ διαδεδομένην περὶ αὐτοῦ φήμην — τὴν ἄδικον, κατ' ἐμὲ — ὅτι ἦτο «παρὰδόπιτος» καὶ «σφικτοχέρης».

Ἀτυχῶς αἱ προβλέψεις μου δὲν ἐληγήθουσιν· κατὰ κακὴν ὁλῶς σύμπτωσιν, τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς τῆς ἀνόδου μου ἐκείνης, ὁ καπετάν Φουρτούνας, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶχα προφθάσῃ νὰ γνωστοποιήσω τὰ τῆς πρωΐνης μου ἐκδρομῆς, εἶχε κατέλθῃ ἀφ' ἐσπέρας, καὶ δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψῃ, παρὰ τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη πληροφορία, ἀνέκοφέν πως τὰ τολμηρὰ σχέδιά μου διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ἐκδρομῆς — εἶχα «λογαριάσει», βλέπετε, «χωρίς τὸν ξενοδόχον» —, καὶ μὲ ἠνάγκασεν, ἐκόντα ἄκοντα, νὰ ἐξακολουθήσω τὴν πορείαν μου νοτιώτερα, εἰς ἀναζήτησιν ἐτέρας καλύβης, ἄλλου, γνωστοῦ μου ἐπίσης, αἰγοβοσκοῦ, τὸν ὁποῖον συνήντησα, εὐτυχῶς, εἰς τὸ ποιμνιοστάσιόν του, ἀπὸ χον περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν τοῦ ἐκκλησιδίου, ὅπερ

Ἡ ΑΡΧΑΙΑ ΜΟΥΣΑ

ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΟ

Λένε, πῶς τοῦ Ταντάλου ἡ κόρη
κάποια φορὰ γένηκε πέτρα·
καὶ λένε πάλι, ἕναν καιρὸ,
πῶς τοῦ Πανδίωνα ἡ κόρη
εἶχε γενῇ χελιδονάκι
καὶ πέταξε στὸν οὐρανό.
Ὅμως ἐγὼ ποθῶ νὰ γίνω
καθρέφτης — πάντα νὰ μὲ βλέπεις!
ἢ κάλλιο φόρεμά σου νᾶμαι
νὰ μὲ φορεῖς παντοτινά·
ἢ καὶ νεράκι κρουσταλλένιο
γιά νὰ σοῦ λούζω τὸ κορμί σου,
ἢ μύρο, γιά νὰ σοῦ τ' ἀλείβω
μὲ μιὰ γλυκεῖα μוסκοβολία.
Μὰ πάλι προτιμοῦσα νᾶμουν
ταινία στὸ στήθος σου τριγύρω
νὰ στὸ βαστῶ σφιχτό, στητό,
ἢ μαργαριταριῶν στολίδι
γύρω στὸν ἄσπρο σου λαιμό.
Κι' ἀκόμα — ξέρεῖς; — θέλω νᾶμουν
τὰ δυὸ μικρά τὰ πασουμάκια σου,
γιά νᾶχω πάντα αὐτὴ τὴ χάρι·
νὰ μὲ πατοῦν τὰ ποδαράκια σου.

(Ἀπόδοση) ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΦΑΛΗΡΙΩΤΗΣ

ἀπετέλει τὸν σκοπὸν τῆς πολλὰ πρωΐνης ἐκείνης ἀνόδου.

Εἶχεν ἀρχίσῃ ἤδη νὰ δύῃ ὁ ἥλιος, κατήρχετο αἰγλήεις καὶ ἀπαστράπτων, ἐν μέσῳ πορφυρῶν νεφῶν, ὅτε ὁ καπετάν Φουρτούνας ἐπέστρεψε παρ' ἐλπίδα ἀπὸ τὴν χώραν, συγκομίζων τὰ ὀψωνιά του, χάριν τῶν ὁποίων ἠναγκάζετο νὰ «ξεμουδιάζῃ», καθὼς ἔλεγε, καὶ νὰ ἐγκαταλείπῃ δι' ὀλίγον τὸ σιωπηλὸν του ὀρεινὸν ἐρημητήριον. Μ' ἐπρόλαβε, πληροφορηθεὶς ἐν τῷ μεταξύ, εἰς τὴν χώραν, τὰ τῆς ἀνόδου μου. Ἦρχισε καὶ πάλιν, μὲ τὴν γνωστὴν προσφώνησιν, τὴν καθιερωμένην:

— Τί χαμπάρια, κουμπάρε; Πῶς τὰ βολεύει ὁ κόσμος, τώρα, μὲ τὴν ἀκρίβεια πού μᾶς πλάκωσε;...

Μετὰ τοῦ Φουρτούνα, εἶχεν ἀνέλθῃ καὶ ὁ Σταμάτης, νεαρὸς αἰπόλος, δασύμαλλος καὶ ἄξεστος, ὅστις συνώδευεν αὐτὸν συνήθως, εἰς τὰς ἀνά τὰ ὄρη ἐκδρομὰς του. Κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς, ἐμελεπεν ἐπὶ τοῦ αὐλοῦ ποιμηνικά ἄσματα τερπνά, καὶ ἐτραγῳδεῖ συνάμα χαριέστατα. Ἐκόντα ἄκοντα ὁ Φουρτούνας μὲ ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ ποιμνιοστασίου, καὶ μὲ ὠδήγησεν εἰς τὸ ἐρημητήριόν του. Ἐκεῖ, ἐδειπνήσαμεν, μετὰ δέ, ἐν ᾧ ἡ ἀγρυπνία πανσέληνος ἐβρίπτε τὴν μελιχρὰν ἀνταύγειάν της καὶ κατηύγαζε τὰ πάντα, ἀπεφάσισα τὴν κάθοδον, ὁμοῦ μὲ τὸν Σταμάτην, κατ' οὐδένα λόγον ἐννοοῦντα νὰ μὲ ἀφήκῃ νὰ κατέλθω μόνος.

(Συνέχεια στὴ σελίδα 79)